

Crítica literària

Dones: invisibles, silencioses, essencials... oblidades, reals

El setembre passat, amb motiu d'un setantè aniversari hi va haver l'obsequi d'aquest llibre que ara em serveix per fer més visible una realitat que, de fet, malgrat que ha estat volgudament deixada de banda, mai no ha sigut amagada perquè, allò que és i és essencial, com es pot ignorar? Estic parlant de les dones. Altra cosa és el silenci que acompanya tal realitat, però el silenci és un miratge per a qui vol (interessi) l'atracció de la fantasia del miratge. De persones, n'hi ha de totes menes, de dones, n'hi ha de totes menes: generoses, fictícies, dolentes, arrogants, humils, anònimes, exitoses... i totes elles fan, fem, història; construïm quelcom, som arreu, en tot temps i en tot lloc: al carrer, al mercat, a casa, al convent, a l'empresa, a la política, en les grans i petites decisions, en els errors i en els encerts, desconeegudes, o no, però a tot arreu. Com qualsevol persona.

El llibre és un recorregut pel passat d'una part de la ciutat de Barcelona amb la mirada posada en les dones, o bé, vist des de les dones reals, imaginàries, llegendàries... però sempre actuals, perquè les històries d'ahir ho són d'avui: el context històric i cultural marca la diferència però el perfil humà es retroba en el dia a dia. Aquest, és el relat de cinquanta «vides» de

ELISENDA ALBERTÍ

Dones de Barcelona

Històries i llegendes barcelonines des del segle IV fins al XIX.

Albertí editors, 2012 (3a ed.), 181 pàg.

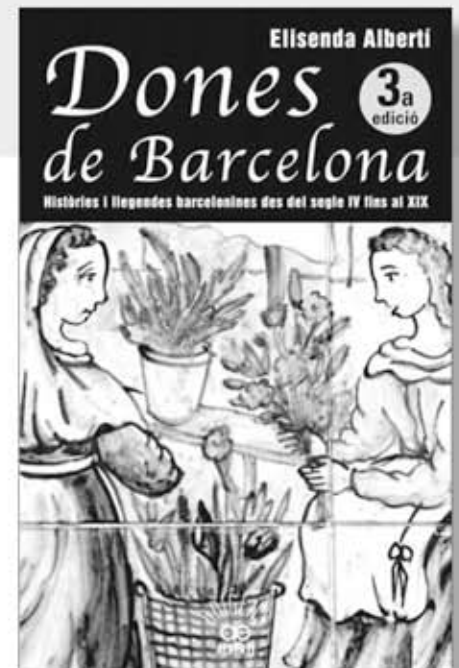
Barcelona de tot tipus i condició social. Sis itineraris, acompanyats amb un plànol, per la ciutat vella que ens pot servir per fer-hi un recorregut més enllà de la intencionalitat del llibre. L'autora s'ha documentat en els arxius municipals, en les cròniques antigues de la ciutat, en el costumista Joan Amades, en la premsa segons declaracions d'ella mateixa (*La Vanguardia*, 28 setembre 2013). Col·lectius de dones, com les bugaderes d'Horta, les ajudadores, les filadores de la plaça de la Llana, les dides. Tradicions amb nom de dona com la de santa Eulàlia, patrona de la ciutat: el seu nom s'estén per diversos llocs al voltant de la catedral envoltats d'històries llegendàries però que ja són part de l'autèntica història de la ciutat. Llegendes urbanes, com la de la monja enterrada viva o el petó de la velleïta i el jovencell, històries particulars, esdeveniments que troben en el relat l'excusa per fer-ne memòria: l'Hospital de la Santa Creu, el Rebombori del Pa

(1789), l'Exposició Universal... La vida d'aquestes dones, real-imaginària, fantàstica, però no fictícia, reflecteix una manera de viure, unes èpoques, uns esdeveniments que, a vegades, marquen un canvi social, un progrés, dels quals sempre en van ser protagonistes amb més o menys visibilitat, amb més o menys reconeixement social. Com ara, vaja.

Una dada interessant: a la Reforma de Gudea, *ensi* de Lagash (2144 – 2124 aC), es mostra una sensibilitat personal pels més febles i una preocupació social ben actual. Es llegeix: «*La ley de Nanshe y de Ningirsu fueron respetadas; el huérfano no fue entregado al rico, la viuda no fue entregada al poderoso; en la casa que no había hijo heredero, dejó que la hija celebrase la quema del sebo de oveja*» (F. Lara Peinado, 1994: 45): el protagonisme femeni de tal fet, suposa un trencament amb la tradició en permetre que la filla pugui heretar del pare. La Reforma vol acabar amb la

Rosa M. Boixareu Vilaplana

Síndica de Greuges de la URL

discriminació per sexe, actitud autènticament revolucionària en tot temps. I, en el segon mil·lenni dC, estem com estem, havent de reivindicar una presència que, d'altra banda, és òbvia.